

- Intrinsic Motivation, Social Development, and Well-Being. University of Rochester, 2000.
9. Dornyei Z. Motivation and motivating in the foreign language classroom. *The Modern Language Journal*. 1994.
 10. Gilakjani A. B., Leong L. M., Sabouri N. B. A study on the role of motivation in foreign language learning and teaching. *International Journal of Modern Education and Computer Science*. 2012. Vol. 7. P. 9–16.
 11. Huit W. Motivation to learn: An overview. Educational Psychology Interactive. Valdosta State University, 2001.
 12. Kleinginna P., Kleinginna A. A categorized list of motivation definitions, with suggestions for a consensual definition. *Motivation and Emotion*. 1981. Vol. 5. P. 263–291.
 13. Lei Z. Investigation into motivation types and influences on motivation: The case of Chinese non-English major. *English Language Teaching*. 2012. Vol. 5, № 3.
 14. Lepper M. R., & Henderlong J. Turning “play” into “work” and “work” into “play”: 25 years of research on intrinsic versus extrinsic motivation. In C. Sansone & J. M. Harackiewicz (Eds.), *Intrinsic and extrinsic motivation: The search for optimal motivation and performance*. San Diego: Academic Press. 2000. P. 257–307.
 15. M. Kay Alderman. Motivation for achievement: possibilities for teaching and learning. London: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers. 2004. 2nd ed. P. 257–259.
 16. Masgoret A. M., Gardner, R. C. Attitudes, motivation, and second language learning: A meta-analysis of studies conducted by Gardner and associates. *Language Learning*. 2003. Vol. 53, № 1. P. 123–163.
 17. Sansone C., Harackiewicz J. M. Intrinsic and extrinsic motivation: The search for optimal motivation and performance. Academic Press, 2000.

Аліна Лопушенко

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА ГРИГОРІЄМ СКОВОРОДОЮ

Соціальна філософія Григорія Савича Сковороди, видатного українського мислителя, мандрівного просвітника, філософа, поета, педагога, є одним із перших проявів гуманістичної традиції України XVII–XIX ст.

Філософія Сковороди не являє собою чітку, сталу систему знання, адже його не цікавлять усталені філософські погляди та богословські традиції, принципи та поняття. Своє вчення він розробляє у відповідності до свого світосприйняття, відчуття та, власне, життя. Найпомітніший факт, який відрізняє погляди та вчення Григорія Савича від інших є складне поєднання філософських, політичних, етичних понять, разом із художніми,

міфологічними символами та релігійними образами, які в свою чергу, аналізуються автором через власне світосприйняття, життя і відчуття та поєднуються із раціональним та емоційним. Саме через це його вважають мислителем сократівського типу, адже його особисті переконання збіглися із способом власного життя [1, с. 134].

Саме як філософа-гуманіста його пам'ятають як в українській, так і в світовій культурі. Людина, сенс її життя та власне діяльність – є центральними поняттями його філософії. Саме тому її потрібно розглядати як першу в історії української філософської думки концепцію соціальної філософії, адже, очевидно, що в її основі лежить дослідження людини, її діяльності, праці, духовних переконань, прагнень [1, с. 135].

Філософське вчення Сковороди базується на принципі існування трьох світів: макрокосм – Всесвіт; мікрокосм – людина; символічний світ – Біблія, котрий поєднує два попередніх. Кожен з них в собі поєднує дві натури – видиму (матеріальну) та невидиму (духовну). Макрокосм-Всесвіт має видиму частинку – матерію, а невидиму – Бога. Мікрокосм-людина має видиму частинку – фізичний образ людини, тобто її тіло, а невидиму – душу. І останній – символічний світ-Біблія – має видиму – власне Біблію, а невидиму – справжні божественні істини. Поєднання цих світів полягає у тому, що кожна людина має розгадати Біблію як загадку (так стверджував філософ), досягнути найпотаємніші істини, адже завдяки цьому людина може досягти справжнього щастя [1, с. 134].

Соціальні сторони життя та діяльності людини Сковорода описує у своїх педагогічних, етичних, моральних поглядах, вченнях про «сродну працю» та суспільний ідеал – «горній Іерусалим». На основі двох останніх і вибудувалась його інтерпретація суспільства.

Головною соціальною проблемою у філософії Григорія Савича є щастя людини, яке за його словами полягало не в гедонізмі, а у задоволенні її внутрішнього духовного світу, де є воля, розум, почуття, цілі, природні здібності, а особливо, коли вони відповідають формі практичної діяльності людини, тобто «сродній праці» [2].

Як зазначав Сковорода, праця потрібна людині, як умова її існування, вона робить людину щасливою, яка як бджола є символом мудрої працюючої людини, в той час, коли шершень тільки використовує труд іншого [3].

Загалом філософ розглядає людину як атомарну істоту поза системою соціальних зав'язків, адже самопізнання – це індивідуальний процес. При цьому з поля зору випадають соціальний контекст впливу на людину, на процеси розвитку, діяльності та її формування. Також людина аналізується поза історичним простором та часом [1, с. 136].

В той же час, в складній, алегоричній системі вчення Сковороди чітко відображені цінності життя селянської маси, просвітником якої він був. Про це свідчать його заклики до помірної життя, захист селян,

поширення народних морально-етичних принципів та шанобливе ставлення до, близької для селян, праці. В дослідженні останньої Григорій Савич виступив як новатор, який ввів своє оригінальне поняття «сродної праці» як важливу частину людського життя та щастя. За його визначенням «сродний труд» – це покликання, призначення людини до конкретного виду діяльності. Його закладає природа-бог і він дається людині з народження, тому все «сродне» є природнім. Невідповідність природніх задатків діяльності та посаді призведе до особистісних невдач та суспільного зла, адже, коли людина не на своєму місці, то вона приносить негаразди собі та оточуючим [2; 5]. За словами самого Сковороди: «Сто сродностей, сто звань, а все почтенные, яко законные» [4, с. 421]. Тому й «...не пялся к тому, что не дано от природы» [4, с. 436]. Дана концепція є засобом пояснення багатьох феноменів соціального життя, наприклад, суспільного поділу праці. Хоча сьогодні такі погляди філософа не можуть передбачити появу нових професій, адже вони тільки констатують поділ праці як статичне явище, без розгляду історичного генезису, проте, якщо говорити в ідеалі, то постановка проблеми Григорієм Сковородою актуальна і досі, бо він порушує питання про соціальні умови реалізації природніх задатків людини в суспільстві, які оптимально могли б здійснюватися на користь обох одночасно, сприяти гармонії особистісних і суспільних інтересів [1, с. 139].

Соціально-професійну структуру суспільства Сковорода розглядає незмінною, тобто є набір «сродностей» і відповідних їм професій, посад і видів діяльності [6]. Через їх співіснування автор помилково інтерпретує соціальну структуру суспільства, оскільки вбачає причини соціальної нерівності у «нерівній всім рівності», яку можна подолати методами самопізнання і виборі правильної діяльності [1, с. 140].

Народний мудрець мріяв про ідеальне суспільство, засноване на принципах правди, свободи, щастя та рівності. Він створює його модель на основі усвідомлення сенсу символічного світу-Біблії. Свій ідеал суспільства Сковорода узагальнює у вченні про «горній Іерусалим», де він описує власне його, ідеал суспільних відносин і цінностей, в яких бачить зерно істини, інтерпретованої із Біблії. Його соціальною моделлю є не рай чи потойбічний світ, він вбачає в «горній республіці» свій ідеал, що уособлює вищі духовні та етично-моральні цінності Бога-всесвіту та мікрокосму-людини в їх неподільності. Таким чином, автор будує модель ідеального суспільства не на основі матеріальних відносин та цінностей, а на відносинах, які є глибоко-духовними та моральними, у внутрішніх переконаннях людей, які здатні керувати своїм тілом та тілесними пристрастями, які, в свою чергу, суперечать божественному та людському духові, ідеалам добра, щастя та правди [1, с. 141].

Отже, в історії розвитку соціологічної та філософської думки Григорій Сковорода виступив як учений-новатор, який у іншому ракурсі

побачив та розкрив поняття людини, ідеалу суспільства, де праця за покликанням робить і людину щасливою, і суспільство гармонійним. Вчення великого філософа є актуальними і сьогодні, адже проблема людини та її щастя є домінуючими у будь-якому суспільстві.

Список використаних джерел

1. Захарченко М. В., Бурлачук В. Ф., Молчанов М. О. та ін. Соціологічна думка України: навч. посіб. Київ: Заповіт, 1996. 424 с.
2. Куц В. А. Григорій Сковорода про роль праці у розвитку особистості. Переяслав-Хмельн. держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди. Переяслав-Хмельницький, 2008. 3 с.
3. Сковорода Г. Бджола та шершень. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=271>
4. Сковорода Г. Повне зібрання творів. У 2 Т. Київ: Дніпро, 1973. Т. 1. 531 с.
5. Сродна праця» та її значення для щастя людини. URL: <https://studfile.net/preview/5257911/>
6. Чим характеризуються соціологічні погляди Григорія Савича Сковороди? URL: https://pidru4niki.com/12631113/sotsiologiya/chim_harakterizuyutsya_sotsiologichni_poglyadi_grigoriya_savicha_skovorodi

Лія Лукіна

ДИНАМІЧНІ ПРОЦЕСИ В ЖАНРІ СУЧАСНОЇ ПОЛЬСЬКОЇ ПРОПОВІДІ

Останні десятиліття посилену увагу лінгвістів викликає релігійна проповідь як різновид мовленнєвого жанру, насамперед, із погляду її комунікативно-прагматичної організації. Без вказівки на те, як певна мовна одиниця або категорія поводить себе в тексті, розуміння природи мови виявляється неповним, оскільки вивчати текст поза людиною, яка є його творцем і адресатом, неможливо. Саме текст відбиває образ світу, запам'ятовує динаміку думки і способи її експлікації за допомогою мовних засобів. Комунікативна взаємодія характеризується наявністю мети й мотиву, результативністю та нормативністю [4, с. 4].

Інтерес до феномена проповіді підтверджується численними дослідженнями її мовної, смислової і комунікативної специфіки українських (О. Зелінська, А. Михальська, Ю. Олешко, М. Смирнова, В. Яригіна) та польських (Р. Бізіор, Й. Гавель, Д. Завільська, Д. Здункевич-Єдинак, Я. Мьодек, В. Пшичина) науковців.

І. Чепіга зауважила, що проповідь у первісній християнській церкві виникла з часу встановлення єдиного чину літургії з читанням у певному